

СПЕЦИФІКА ВЗАЄМОДІЇ ПРЕДМЕТНОЇ ІСТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В ЛЦЕЇ

Стрімкі трансформації в науці та освіті наприкінці ХХ ст. змусили істориків впритул зайнятися вивченням історичної і суспільної свідомості, виокремленням в ній стійких історичних структур [1].

Цей важливий вектор вже став предметом науково-методичних досліджень. Теоретичні студії, які розкривають зміст власне дефініції, підкреслюють, що історична свідомість – це, зокрема:

- форма суспільної свідомості, що дає змогу людству осмислено відтворювати, реконструювати свій поступальний рух у часі [2, 4];
- складник етнонаціонального поступу [5];
- необхідна опора для позитивної інтеграції у світове співтовариство, інтегруюча сила, яка дає змогу згуртувати народи, не втрачаючи їхньої індивідуальності [8].

Принагідно зазначимо, що більшість з досліджених нами робіт, виокремлюють такий складник історичної свідомості особи та суспільства, як історична пам'ять, унеможливаючи ототожнення цих понять.

Проблеми формування історичної свідомості розглядаються нами у взаємодії з компетентнісним навчанням в сегменті предметної історичної компетентності. Саме розвиток цих показників діяльності старшокласників і старшокласниць посилює потенційні характеристики шкільної історичної освіти.

Відомо, що важливим стратегічним ресурсом консолідації нації є освіта, зокрема історична. Теоретичні позиції науковців були трансформовані у зміст програм і підручників. Так, у програмі з історії України (5-9 кл.) історична свідомість представлена переліком таких компетентнісних складників, як: а) накопичення знань про основні історичні події, явища та процеси, їх давніші та сучасні інтерпретації; б) оволодіння способами розумових дій, необхідних для розуміння минулого, осягнення сучасного і прогнозування майбутнього, а саме: бачення зв'язку між історичними подіями та явищами (логічне мислення); уміння оцінювати їх під різними кутами зору (критичне мислення); знаходження нових аспектів змісту чи нових способів розв'язання проблем (творче мислення); співпереживання людям, що опинилися у вирі несприятливих історичних подій (емпатійне мислення) [3].

Особливість історичної свідомості полягає в тому, що вона є категорією історичної науки і, водночас, показником результативності шкільної історичної освіти.

Специфіка взаємодії предметної історичної компетентності та історичної свідомості як характеристик, показників освітньої діяльності старшокласників проявляється через сукупність спільних рис:

- обидва поняття є багатоконпонентними і полізмістовими структурами, мають не тільки історичний, але й філософський, психологічний, суспільний, методичний та інші контексти;
- процес формування у старшокласників обох зазначених вище освітніх чинників знаходиться у постійній динаміці і передбачає їх поступове ускладнення;
- компоненти предметної історичної компетентності впливають на становлення історичної свідомості, яка так само є показником їх результативності і постійної взаємодії.

Формування історичної свідомості та відповідної компетентності активізується під час проведення практичних занять, які сприяють засвоєнню нової інформації, менш регламентовані й також закцентовані на самостійній діяльності старшокласників. Ефективнішою стане робота учнів, якщо освітній процес спиратиметься на новітні інформаційні технології, на реалізацію пов'язаних з цим творчих можливостей старшокласників. Учні \ учениці, зокрема, можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу [6].

У процесі формування історичної свідомості, на нашу думку, варто орієнтуватися на її риси, визначені К. Ясперсом й дотичні компетентнісному підходу. Це, зокрема: всебічність і точність дослідницьких методів; усвідомлення нескінченного сплетіння каузальних факторів; орієнтація на єдність людства, яка є більш широкою і конкретно, ніж раніше; розуміння нерозривності історії та сучасності [7, с. 271, 274–275].

Література

1. Зашкільняк Л. Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі / [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Zashkilniak_Leonid/Istorychna_pamiat_i_sotsialni_funktsii_istorii_u_suchasnomu_sviti/ [Дата звернення 07.11.2020]
2. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: Навч. посіб. / В. М. Литвин, В. І. Гусев, А. Г. Слосаренко та ін. — К.: Вища шк, 2002. — 430 с. — Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0006160> [Дата звернення 07.11.2020]
3. Історія України. Всесвітня історія. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> [Дата звернення 07.11.2020]
4. Пержун В. Історична свідомість як форма суспільної свідомості / В. Пержун // Релігія та соціум. – 2012. – № 2. – С. 104–109. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/relsoc_2012_2_17 [Дата звернення 07.11.2020]
5. Світленко С. І. Українська історична свідомість у контексті етнонаціонального поступу / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://old.istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/20/20/svitlenko.pdf [Дата звернення 07.11.2020]
6. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/.../2018042> [Дата звернення 07.11.2020]
7. Ясперс К. Смысл и назначение истории / Карл Ясперс ; [М. И. Левина (сост.), М. И. Левина (пер.), П. П. Гайденок (сост.)]. – [2.изд.] – М.: Республика, 1994. – 527 с.
8. Ящук Т. Історична пам'ять як чинник трансформації національної ідентичності в пострадянській Україні / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-11412.html>. [Дата звернення 07.11.2020].

Новаковець В.П.,

*магістр менеджменту освіти, магістр біблійно-богословських досліджень
координатор магістерської програми
Української баптистської теологічної семінарії, м. Львів*

АКТУАЛЬНІ ШЛЯХИ ВИЗНАННЯ ДИПЛОМІВ ДУХОВНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

З часів проголошення незалежності України для релігійних спільнот, перш за все різних християнських конфесій, з'явилася легальна можливість засновувати (чи легалізувати) свої духовні заклади вищої освіти (далі – ДЗВО). На сьогодні законодавство України дозволяє релігійним організаціям провадити освітню діяльність для своїх потреб, та за бажанням подавати на ліцензування та акредитацію свої ДЗВО на загальних умовах, подібно як і для інших світських (державних чи приватних) закладів вищої освіти (далі – ЗВО). Більше того, диплом ДЗВО в Україні на сьогодні може бути визнаний декількома шляхами. Тож метою цієї статті і є коротко представити ці можливі шляхи.

Перший шлях – це надана унікальна можливість отримати визнання в індивідуальному порядку не самих ДЗВО, але їх дипломів – Постанова № 74 Кабінету Міністрів України [1]. Тож випускник ДЗВО може подати на розгляд свій диплом за галуззю знань “Богослов’я”, хоча така можливість і обмежена часовими рамками: спершу постанова надавала можливість для дипломів, які видані до 2014 року, а тепер до 1 вересня 2018 року.

Другий шлях – це на загальних умовах, подібно як усі інші приватні чи державні ЗВО, слід відповідати ліцензійним умовам від Міністерства освіти і науки України (далі – МОН) [2] та процедурі акредитації від Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) [3]. Можна відзначити, що усі християнські конфесії вже мають приклади: католики – Український католицький університет у Львові [4], православні – Київська православна богословська академія [5], протестанти – Таврійський християнський інститут в Херсоні [6]. Таким чином випускники акредитованих освітніх програм подібних ДЗВО отримують вже диплом визнаний державою.